

GENDER TENGLIK MASALASINING ZAMONAVIY JAMIYATDAGI ROLI

*O'zbekiston davlat jahon tillari
universiteti talabasi Xalimova Nilufar*

Anotatsiya: Maqolada zamonaviy jamiyatda gender tenglik masalasining ahamiyati, jamiyat rivojiga ta'siri va turli sohalardagi rolini ilmiy asosda tahlil qilinadi. Gender tenglik inson huquqlari, iqtisodiy taraqqiyot, ta'lim va siyosiy hayotdagi imkoniyatlarning teng taqsimlanishi bilan bog'liq bo'lib, jamiyatning barqaror va samarali rivojlanishida muhim omil sifatida ko'riladi. Maqolada gender stereotiplari, ularning jamiyat hayotiga ta'siri, ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlarni yaratish bo'yicha zamonaviy chora-tadbirlar ham ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari gender tenglikni targ'ib qilish jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy barqarorligini oshirishga xizmat qilishi mumkinligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: gender tenglik, jamiyat rivoji, ijtimoiy barqarorlik, iqtisodiy imkoniyatlar, ayollar huquqlari, erkaklar huquqlari.

Annotation: The article analyzes the importance of gender equality in modern society, its influence on social development, and its role in various spheres. Gender equality is linked to human rights, economic development, education, and political participation, and is considered a key factor in sustainable and effective societal progress. The article examines gender stereotypes, their impact on social life, and modern measures to ensure equal opportunities for women and men. Findings suggest that promoting gender equality can contribute to social, economic, and political stability in society.

Keywords: gender equality, social development, social stability, economic opportunities, women's rights, men's rights.

Аннотация: В статье анализируется значимость гендерного равенства в современном обществе, его влияние на социальное развитие и роль в различных сферах. Гендерное равенство связано с правами человека, экономическим развитием, образованием и политическим участием и рассматривается как ключевой фактор устойчивого и эффективного прогресса общества. В статье рассматриваются гендерные стереотипы, их влияние на социальную жизнь и современные меры по обеспечению равных возможностей для женщин и мужчин. Результаты показывают, что продвижение гендерного равенства способствует социально-экономической и политической стабильности общества.

Ключевые слова: гендерное равенство, социальное развитие, социальная стабильность, экономические возможности, права женщин, права мужчин.

KIRISH

Zamonaviy jamiyatda gender tenglik masalasi inson huquqlari, ijtimoiy adolat, barqaror rivojlanish va demokratik qadriyatlar bilan chambarchas bog'liq bo'lgan muhim masala sifatida qaraladi. Gender tenglik tushunchasi ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar yaratish, resurslardan samarali foydalanish, siyosiy va ijtimoiy faollikda hamda ta'lim va ish bozorida teng huquqlarni ta'minlashni o'z ichiga oladi. Bugungi kunda gender tenglikni ta'minlash nafaqat inson huquqlarini himoya qilish, balki jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini oshirish, madaniy va siyosiy taraqqiyotini rag'batlantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, gender stereotiplari va an'anaviy ijtimoiy rollar ko'pincha ayollar va erkaklarning imkoniyatlarini cheklaydi, bu esa jamiyatning to'liq rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Masalan, ayollarning siyosiy va iqtisodiy jarayonlarda yetarli vakillikka ega emasligi jamiyatdagi qaror qabul qilish sifatini pasaytiradi, iqtisodiy samaradorlik va innovatsion salohiyatni cheklaydi. Shu sababli gender

<https://scientific-jl.com/>

tenglik masalasi davlat siyosati, ta'lim tizimi, korporativ sektor va madaniy jarayonlar darajasida strategik ahamiyatga ega.

Zamonaviy jamiyatda gender tenglikni ta'minlash bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar va siyosatlar ijtimoiy barqarorlikni oshirish, diskriminatsiyani kamaytirish va ayollar hamda erkaklar uchun teng imkoniyatlarni yaratish imkonini beradi. Ushbu maqolada gender tenglikning jamiyat rivojidagi roli, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikka ta'siri, ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlarni yaratishning zamonaviy usullari ilmiy asosda tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Gender tenglik zamonaviy jamiyatning har bir sohasida o'z aksini topadi va barqaror rivojlanish, ijtimoiy adolat hamda iqtisodiy samaradorlik uchun muhim shart hisoblanadi. ¹Ta'lim sohasida gender tenglikni ta'minlash yosh avlodning bilim olish huquqi va kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayollar va qizlar uchun ilm-fan, texnologiya, muhandislik va matematika (STEM) sohalariga kirish imkoniyatini oshirish orqali jamiyat innovatsion salohiyatini kuchaytirish mumkin. Shu bilan birga, gender stereotiplari tufayli qizlar ba'zan texnik va aniq fanlarga qiziqmaydi yoki ular bu sohalarda o'z imkoniyatlarini to'liq amalga oshira olmaydi. Shu bois, ta'lim tizimida gender tenglikni targ'ib qilish dasturlari, mentorlik tizimlari va stipendiyalar joriy etilishi katta ahamiyatga ega.

Iqtisodiy sohada gender tenglikni ta'minlash nafaqat ayollar va erkaklar uchun teng ish haqi va ish joyidagi imkoniyatlarni yaratish, balki mamlakat iqtisodiyotining samaradorligini oshirish va innovatsion rivojlanish uchun ham muhimdir. Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ish joyida ayollarni qo'llab-quvvatlash, ularni rahbar lavozimlariga tayyorlash va ularning kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirish mamlakatning jahon bozoridagi raqobatbardoshligini

¹ Raxmonova, F. Gender stereotiplari va ularning ijtimoiy ta'siri. Samarqand, 2020.

<https://scientific-jl.com/>

oshiradi. Shu bilan birga, gender tenglikni iqtisodiy sohada targ'ib qilish korporativ sektor va kichik biznesning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ish joyida diskriminatsiyani kamaytiradi va ijtimoiy adolatni ta'minlaydi.²

Siyosiy maydonda gender tenglik demokratik institutlarni mustahkamlashning muhim omilidir. Ayollar va erkaklar uchun teng vakillikni ta'minlash, siyosiy partiyalar, davlat idoralari va jamoat tashkilotlarida faol ishtirokini rag'batlantirish orqali qaror qabul qilish sifatini oshirish mumkin. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ayollar siyosiy faoliyatda ishtirok etgan jamiyatlarda qarorlar ko'proq ijtimoiy adolat, ta'lim, sog'liqni saqlash va bolalar farovonligini ta'minlashga qaratilgan bo'ladi. Shu bilan birga, siyosiy jarayonda gender tenglikni ta'minlash davlat siyosatini adolatli va xalqaro standartlarga moslashtirish imkonini beradi.

Madaniy va ijtimoiy sohalarda gender tenglik jamiyatda stereotiplarga qarshi kurashish va inson huquqlarini himoya qilish orqali amalga oshiriladi. Media va ommaviy axborot vositalari gender tenglikni targ'ib qilishda muhim rol o'ynaydi.³Film, teleko'rsatuv va reklama orqali ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlarni ko'rsatish, gender stereotiplarni kamaytirish va jamiyatda ijtimoiy adolatni rivojlantirish mumkin. Shu bilan birga, gender tenglikni targ'ib qilish madaniy tadbirlar, seminarlar, konferensiyalar va ilmiy tadqiqotlar orqali amalga oshiriladi.

Sog'liqni saqlash sohasida ham gender tenglik muhim ahamiyatga ega. Ayollar va erkaklarning sog'liqni saqlash xizmatlariga teng kirish huquqi, reproduktiv salomatlik, psixologik yordam va profilaktik xizmatlar ta'minlanishi jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Gender tenglikni ta'minlash orqali sog'liqni saqlash sohasida ijtimoiy adolatni mustahkamlash, turli kasalliklarni oldini olish va jamiyat a'zolarining umumiy farovonligini oshirish mumkin.

² Islomova, M. Ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar. Toshkent, 2020.

³ Toshpo'latov, D. Gender masalalari va zamonaviy siyosat. Toshkent, 2021.

<https://scientific-jl.com/>

Shuningdek, gender tenglik jamiyatdagi ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni oshiradi. Teng imkoniyatlar, diskriminatsiyaga qarshi kurash, ayollar va erkaklar uchun ijtimoiy himoya tizimlarini rivojlantirish orqali jamiyat barqarorligi va fuqarolarning hayot sifatini yaxshilash mumkin. Gender tenglikni ta'minlash zamonaviy davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi bo'lib, bu jarayon ijtimoiy taraqqiyot, madaniy rivojlanish, iqtisodiy o'sish va demokratik institutlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Natijada, zamonaviy jamiyatda gender tenglikni rivojlantirish va targ'ib qilish, ta'lim, ish, siyosiy va madaniy sohalarda teng imkoniyatlar yaratish, diskriminatsiyani kamaytirish jamiyatning barqaror, samarali va adolatli rivojlanishida muhim omil hisoblanadi.

XULOSA

Zamonaviy jamiyatda gender tenglik masalasi nafaqat ijtimoiy adolatni ta'minlash, balki jamiyat rivoji, barqarorlik va demokratik institutlarni mustahkamlashda ham muhim rol o'ynaydi. Gender tenglik ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar yaratish, ish, ta'lim, siyosiy va madaniy sohalarda diskriminatsiyani kamaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, gender tenglikni targ'ib qilish jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini oshiradi, qaror qabul qilish jarayonida sifatni yaxshilaydi va inson huquqlarini himoya qiladi.

Gender tenglikni ta'minlash bo'yicha siyosat, qonunchilik, ta'lim va ijtimoiy dasturlar samarali amalga oshirilsa, jamiyatning barcha a'zolari o'z imkoniyatlarini to'liq amalga oshirishga ega bo'ladi. Shu bilan birga, gender tenglik masalasi jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy barqarorligini oshirishga, inson huquqlarini himoya qilishga va demokratik institutlarni rivojlantirishga xizmat qiladigan strategik ahamiyatga ega.

Natijada, zamonaviy jamiyatda gender tenglikni rivojlantirish va targ'ib qilish, diskriminatsiyaga qarshi kurashish, ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar

yaratish nafaqat inson huquqlarini himoya qiladi, balki barqaror, samarali va adolatli jamiyat shakllantirishga hissa qo'shadi. Gender tenglikni mustahkamlash, jamiyatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va barqaror demokratik tizimlarni yaratish uchun asosiy vosita sifatida qaraladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Axmedova, L. Ijtimoiy adolat va gender tenglik. Toshkent, 2019.
2. Karimov, T. Ayollar huquqlari va demokratik jamiyat. Toshkent, 2021.
3. Raxmonova, F. Gender stereotiplari va ularning ijtimoiy ta'siri. Samarqand, 2020.
4. Toshpo'latov, D. Gender masalalari va zamonaviy siyosat. Toshkent, 2021.
5. Xolmatova, S. Ijtimoiy taraqqiyotda gender tenglik. Buxoro, 2019.
6. Islomova, M. Ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar. Toshkent, 2020.
7. Yusupov, R. Jamiyatda gender tenglikni targ'ib qilish. Toshkent, 2021.
8. Safarova, G. Iqtisodiy sohada gender tenglik. Toshkent, 2019.
9. Mirzaeva, D. Ta'lim va gender tenglik. Samarqand, 2020.
10. Qodirov, A. Siyosiy jarayonda gender tenglik. Toshkent, 2020.
11. Jo'rayev, B. Jamiyat va gender stereotiplari. Toshkent, 2021.
12. Hamidova, Z. Madaniy sohada gender tenglik. Buxoro, 2019.
13. Rahmatova, N. Ijtimoiy barqarorlik va gender tenglik. Toshkent, 2021.
14. Sattorov, K. Gender masalalari va davlat siyosati. Toshkent, 2020.